

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број 37

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

УРЕДНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

Протопрезвитер Јован Јерemiћ

У Ср. Карловцима у недељу 15. септембра 1902

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост преузвишени господин патријарх српски *Георгије Бранковић*, благоизволео је на, оставком досадањег привременог професора кандидата Петроградске Духовне Академије презвитера Душана Јакшића упражњено, професорско место на Богословском Училишту у Карловцима до састанка Св. Архијерејског Синода поставити као привременог професора кандидата Кијевске Духовне Академије Николу Ђурића.

Окружница

Архијидејезалне Конзисторије у предмету свргнућа јеромонаха Јеронима Богосављевића.
Бр. К. 751./579. ех 1902.

(Свима окр. протопрезвитерима)

Правомоћном пресудом високопречасног Митрополитског Црквеног Савета од 2. (15.) априла

1902. год. Бр. М. 139/МЦС. 2. ех 1902., којом је потврђена пресуда епархијске конзисторије Вршачке од 6. (19.) септембра 1901. број зап. 133. Е. 861. 895. 900. и 911. I. 14. ех 1900 осуђен је јеромонах манастира Месића о. Јероним Богосављевић због тешких каноничких и монашких престапа на лишење (свргнуће) монашког и јеромонашког чина, те се исти јеромонах из каталога свештенства монашког реда епархије Вршачке брише и у ред световњака уз забрану ношења свештеничког одјејанија позраћа.

О чему не пропустите Пречасност Ваша по-дручно Ваше свештенство знања ради известити.

Из седнице Архијидејезалне Конзисторије, држане дана 10. (23.) септембра 1902. године у Карловцима.

Георгије с. р.
Патријарх.

ИЗВЕШТАЈ

СРП. ПРАВ. НАРОДНО-ЦРКВЕНОГ САБОРСКОГ ОДБОРА
СЛАВНОМ СРП. ПРАВ. НАРОДНО-ЦРКВЕНОМ САБОРУ.

(Наставак.)

Обзиром на то, што је епархијски административни одбор вршачки одредио сазив *епархијске скупуштине вршачке* уз нове изборе за дан 5. (18.) априла 1901., а

није узео у обзир наредбе саборскога одбора од 23. септ. (5. окт.) 1898. бр. С. О. 6917|1684. у погледу на сазив епархијских скупштина односно на трајање скупштинских мандата, позван је исти епарх. админ. одбор, да поднесе извештај у том предмету, а уједно је упозорен на горњу наредбу бр. С. О. 6917|1684. ех 1898. Против тога позива, а нарочито против одлуке бр. С. О. 6917|1684. ех 1898. обратио се *исти вршачки епарх. админ. одбор представком вис. државној влади*. На сам позив је пак саборском одбору изјавио, да не може „сљедовати“ наредби саб. одбора бр. С. О. 6917|1684. ех 1898. јер, вели, није на закону основана, те да ће остати при својем решењу од 5. (17.) марта 1901. бр. Е. 394. П. 190. у погледу на сазив епархијске скупштине и новог избора скупшт. заступника односно да ће га извршити. Саборски је одбор одлучио, да решење тог предмета одгоди дотле, док преузв. г. кр. уг. министар-председник не саопшти своју одлуку на горњу представку епарх. админ. одбора вршачкога, а с тим у свези су услед захтева од 15. маја 1901. бр. 1758|М. П. поднесене преузв. истом овопредметне одлуке уз сходне извешће. Ну како је међутим епарх. скупштина дне 13. (26.) новембра 1901. ипак одржана, то је саборски одбор кад је за ту чињеницу сазнао, одлуком од 14. (27.) децембра 1901. бр. С. О. 7666, 7916 и 8004|2187. ех 1901. пре мерит. решења потражио записник о тој одржаној скуп. седници и извешће, уједно је пак наредио, да се извршење закључака исте епарх. скупштине обустави и код епархијских власти послове дотадањи чланови обављају све дотле, док се ова ствар код саборског одбора не буде мериторно решена.

Прегледавши записник *епархијске скупштине пакрачке*, држане 17. и 18. (30. и 31.) октобра 1900. одлуком својом од 14. (27.) марта 1901. бр. С. О. 2048|511. узео је саб. одбор у истом записнику обележени рад на знање ну с тим додатком, да закључак поменуто епарх. скупштине од 18. (31.) октобра 1900. бр. XXII. о трајању мандата епархијских скупштинара и епархијских одсека, према постојећој уредби о епархијама, не може имати правоважаности ни обвезе све дотле, док у том погледу надлежни нар. цркв. сабор не учини сходно расположење, према том да се *исти, закључак само као предлог за сабор има сматрати*.

Саборски Одбор је узео с одобрењем на знање пријаву пленарне седнице епархијских власти бачких, да се у пролеће 1902. сазове *епархијска скупштина бачка* уз нове изборе.

Исто тако је узео Саборски Одбор с одобрењем на знање ону одлуку епарх. админ. одбора горњо-карловачкога, да се може сазвати *епархијска скупштина горњо-карловачка* у току 1902. год.

Одлуком од 18. (30.) децембра 1898. бр. С. О. 8826|2563. и одлуком бр. С. О. 8827|2564. ех 1898. је расположено, да се врате епарх. админ. одбору вршачком како извешћа (дониси) тако и односни списи са разлога, што су извешћа била потписана Дром Славком Милетићем, као потпредседником админ. одбора са захтевом, да иста извешћа (дописе) потпише преосв. г. епископ вршачки, као председник; јер Саборском Одбору није познато да је речено лице изабрано за члана односно потпредседника адм. одбора, а држи, да не може ни бити за таквога изабран, по што је истоименовани правомоћно осуђен на губитак пасивног бирачкога права за шест година дана (С. О. 4173|2147. ех 1897.) — те се такви дописи сматрају непотписани.

Одлуком од 10. (22.) јуна 1898. бр. С. О. 4037|1168. узео је Саборски Одбор на знање одлуку епарх. конзисторије будимске бр. К. 531. 787|49. ех 1898., којом је у извршењу одређења § а 9. одс. I. А. прев. кр. наредбе од 10. авг. 1868. окр. протопрезвитеру будимском одредила (место Св. Андрије) Будим за зван. седиште.

По што преосвећени г. епископ вршачки ни на два позива (С. О. 6648|2058. ех 1899. и С. О. 2085|29. ех 1900) није хтео дати изјашњења о својем поступку у седници епархијског административног одбора вршачкога према једном члану истога одбора, који се ради санирања наводно повређеног му одборског чланства против

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

преосвећенога истога жалбом обратио Саборском Одбору, то је савезно са представком од 20. априла (11. маја) 1899. бр. 646. и у овом предмету учињена пријава св. архијерејском синоду против преосвећенога истога г. епископа.

Одлуком својом од 15. (27.) јуна 1899. бр. С. О. 2809|881. изрекао је Саборски Одбор (поводом поднеска епархијског административног одбора бачкога), да се *сепаратни војум члана епарх. админ. одбора*, у недостатку утока заинтересоване странке *ex officio* не може узети у обзир т. ј. да такав војум не може заменити утока.

Одлуком од 15. (27. јуна 1899. бр. С. О. 1246|884. укинута је одлука епарх. админ. одбора будимскога бр. А. О. 295|231. са целим поступком, јер је исти админ. одбор ненадлежно, са прекорачењем својега делокруга донео исту одлуку у *спору између два свештеника* (§. 10. слово в.) одс. IV. прев. кр. уредбе од 1868. и XXVI. чланак епарх. уредбе ед 1871.)

Одлуком од 15. (27.) јуна 1899. бр. С. О. 1732|901. изречено је, да *председник црквене скупштине* (и црквеног одбора) *не може бити* уједно и цркв. обћински *благарник*.

Одлуком од 6 (18.) септембра 1899. бр. С. О. 4474|1188. обележен је *одношај филијалних опћина према матици* у обзиру на заједничке црквено-опћинске послове и иметак.

Одлуком од 6. (18.) септембра 1899. бр. С. О. 3907|1197. (услед представке ЕАОдбора вршачкога) изречено је на основу одређења §§-а 23. и 30. одс. II. прев. кр. уредбе од 1868., да црквене опћине нису обвезане, да поднеске своје епархијској власти подносе путем окр. протопрезвитера, но да могу такове непосредно подносити.

Да би Саборски Одбор могао водити интензивнији *надзор и контролу над нар. цкв. автономним органима и око нар. цркв. иметка*, позвао је наредбом својом од

12. (25.) јуна 1901. бр. С. О. 2259|645. архидијецезански и остале епарх. административне одборе, да до конца 1901. год. поднесу Саборском Одбору ове податке:

1.) списак оних подручних цркв. општина, које су правилно по закону образоване, односно у којима постоје правилно организоване црквене скупштине, црквени и школски одбори; 2.) Списак оних подручних црквених општина, које нису по закону организоване односно у којима не постоје горњи цркв. општински органи, него их замењују привремени управни одбори (заступства и др.) с тим, да се код сваке поједине овакве црквене општине наведе узрок, односно расположење, услед којег нема у истој законом одређених организованих органа, као и то: од којег дана постоји такво нередовно стање код сваке такове црквене општине?; 3.) тачан исказ, из којег се може видети: до које године (укључно) је свака поједина цркв. општина поднела надлежном епарх. админ. одбору на финалисање цркв. општинске и друге рачуне; за које године до укључно 1900. није поднела дотична цркв. општина таквих рачуна и докле, т. ј. до које године (укључно) су финалисани код сваке поједине цркв. општине горњи рачуни?

О успеху те наредбе и резултату у овом предмету навешће се у III. делу 4 поглављу овога извештаја.

Услед конкретнога случаја, у којем је месни цркв. одбор обавио *распорез црквијала*, изрекао је саборски одбор одлуком бр. С. О. 4434|1481. ех 1901., да одређење кључа за разрез приреза на црквене и школске потребе и односно сам разрез има обавити увек месна црквена скупштина, према јасним одређењима §-а 14. одс. I. Б. и §-а 23. слово ж. и з. одс. II. Б. прев. кр. наредбе од 10. августа 1868., а не црквени одбор, који према одређењима §-а 40. одс. II. горехваљене кр. уредбе у главном има задатак, да спрема предлоге за црквену скупштину (слово ј. и м.) и да извршује закључке црквене скупштине (слово а.).

Одлуком својом бр. С. О. 7001|1808. ех 1901. обележио је саборски одбор своје становиште у погледу на оне нар. цркв. авт. *частнике* (званичнике,) који даду *оставку*, наиме да такви стоје све дотле под званичном одговорношћу, док им оставка надлежном влашћу правомоћно није примљена.

На представку архидијецезанскога административнога одбора, донео је Саборски Одбор начелну одлуку и издао је наредбу свима епархијским админ. одборима и околно овомиетрополијским црквеним опћинама, да се одређење §-а 13. односно 14. одс. II. прев, кр. наредбе од 10 августа 1968., које говори о оним *опћинарима који су због злочина осуђени*, има тачно по слову и духу саме наредбе примењивати, те се према том такви опћинари не могу уврстити у списак бирача, а још мање бирати за скупштину или одборнике. (С. О. 2096|635. ex 1902.).

Узети су на знање извештаји архидијецезанског административног одбора, да је учињено повишење *кушиновачке* парохије из IV у III. плаћевни разред; *петровићко-бечменске* из VI. у V.; *морозићко-баштовачке* из VI. у V.; *шимуновачке* из IV. у III.; и на послетку спуштање *јаминске* (која је првобитно била V*) из I. у III. плаћевни разред; даље извешће епарх. админ. одбора вршачкога, да је у *Омољци* установљена парохија II. разреда; најпосле извештаје епарх. админ. одбора горњо-карловачкога, да је учињено повишење *радучке* парохије из II. у I. плаћ. разред; повишење *шребинске* парохије из III. у II. плаћ. разред; повишење *залужничке* парохије из II. у I. плаћевни разред; повишење *островичке* парохије из III. у II. плаћевни разред, као што је у прев. кр. уреби од 1868.; *обљајске* из II. у I.; *мало-градачке* из II. у I.; плаћевни разред; даље да је код *лашачке* парохије системизована још једна капеланија; код *небљушке* парохије системизована и капеланија; код *брлошке* исто тако капеланија, код *топушке* исто тако капеланија; код *бунићке* исто тако капеланија; код *садиловачке* исто тако капеланија; код *вреске* исто тако капеланија; код *дрезничке* системизована и друга капеланија; код *киринске* системизована капеланија; да се експонирана капеланија у *Турјанском* са 1. јануаром 1902. оцепљује од парохије горњо-врховинске и претвара у парохију III. плаћ. разреда са самосталном цркв. опћином; да је код парохије *косињске* крејирана системизована капеланија и најпосле да је код парохије *горњо-грачанске* системизована још једна капеланија (Томин Гај).

Поводом једнога високог отписа преузвишеног кр. уг. министра-председника, у којем је Саборском Одбору изражено негодовање и замерање уз укинуће односне одлуке у предмету поднашања таквога *утока* високој кр. угарској влади, који је наперен *против одлуки Саборског Одбора*, а које је странка поднела Саборском Одбору, да га Саборски Одбор спроведе високој кр. уг. влади, што је Саборски Одбор одбио, као што је увек до сада конзеквентно одбијао — донео је Саборски Одбор 12. (25.) јуна 1900. бр. С. О. 2531|688. ову одлуку: „У погледу оног дела високог дописа и расположења преузвишеног г. кр. уг. министра-председника, који се односи на овдашњу одлуку од 14. (26.) јуна 1899. бр. С. О. 3476|821. у предмету одавде враћеног утока . . . изјавити, да Саборски Одбор ни овом приликом не сматра, да је у чему погрешно, кад је против своје одлуке на високо кр. уг. министарство ради спровођења поднесени уток вратио утецатељу, јер не сматра себе позваним и обвезаним, да као врховна автономна власт такве утоке ванавтономном фактору спроводи. У смислу саборског устројства од 14. маја 1875. странкама стоји отворен пут утицати на високу кр. уг. владу и у том случају могу оне непосредно подносити такве утоке на високу кр. уг. владу; али ни у тој горехваљеној уредби, а ни у конзисторијалној системи нигде није прописано, да се такви утоци путем автономних власти имају подносити и спровођати било високој влади било прев. месту. С тог разлога Саборски Одбор придржавајући се и на даље досадашње (до сад никад не прекинуте) праксе и својег становишта, чиме не мисли нити жели спречити, да се утоци високој кр. уг. влади и од сада непосредно подносе, изјављује, да тим својим на досадашњој пракси основаним становиштем никакав прекршај није учинио у погледу прописа, који је санкциони-саним саборским устројством од 1875. године у погледу државног надзора установљен, те с тога не може усвојити становиште, које је у високом допису преузвишеног г. кр. уг. министра-председника у том погледу истакнуто, а још мање може примити по

све неоправдан онај поступак преузвишеног истог, којим је своје негодовање и замерење изјавио, јер висока кр. уг. влада, као ванавтономни фактор, по мишљењу саборског одбора, није надлежна таково расположење чинити, које са дисциплинарним поступком граничи, по што је Саборски Одбор, према одређењу §-у 25. саборског устројства од 14. маја 1875. једино срп. прав. нар. цркв. сабору, као врховном автономном телу, за свој рад одговоран.“

Обзиром на то, што висока кр. уг. влада у многим приликама, нарочито при улагању утока појединих странака против одлука или пресуда појединих врховних нар. цркв. автономних власти, захтева и *марарски превод нападајућих и осталих одлука и свих списа*, који су саставни део односних предмета, учинио је Саборски Одбор одлуком од 12. (25.) децембра 1900. бр. С. О. 7804|1739. расположење, да се преводи, ако буду захтевани и у колико се односе на ствар опћег автономног интереса, у овоподручном звању сачине и подносе; а у колико се односе на ствар опћег автономног интереса, у овоподручном звању сачине и подносе; а у колико се односе на ствар спора и интереса појединаца, да се такви преводи имају пре свега од заинтересоване приватне странке на њезин трошак набавити и за тим високој кр. влади поднети.

Обзиром на потребу да Саборски Одбор буде свестрано обавешћен о стању управе појединих епархија, а нарочито епархије вршачке и темишварске, изаслано је поверенство, да извиди и себе информше о стању и приликама у тим епархијама и нарочито и у појединим тамо подручним цркв. опћинама и да о извиђењу извештај Саборском Одбору поднесе.

Најпосле се у овом одељењу истиче, да је услед расположења Саборског Одбора од 14 (26.) јуна 1899. бр. С. О. 3580|826. године 1900., као потребна књига за сва нар. цркв. автономна звања и органе угледао света (у 2000 примерака) „*Шематизам источнио-православне српске митрополије карловачке за годину 1900.*“

Горје изређане и многе друге, овде неспоменуће, одлуке и расположења показују, да је Саборски Одбор као врховна нар. цркв. автономна, управна, надзорна и контролна власт, пазио, да се постојеће уредбе у свему врше и да саборским уредбама постављени органи своје званичне послове уредно и по закону обављају и не прекорачују својега делокруга (види и одлуку бр. С. О. 3852|1451. ех 1899., којом је као незаконита укинута одлука епарх. админ. одбора вршачког о обнављању $\frac{1}{3}$ скупштина и $\frac{1}{2}$ одборника); те је сем тога и у много других прилика где је год нашао за потребно, тражио извештаје од надлежних епарх. власти на молбе, жалбе и тужбе, које су Саборском Одбору непосредно или посредно поднесене, па је по том чинио потребна расположења.

(Наставиће се.)

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Народно-црквени сабор.

XXX. Седница 3. (16.) јула 1902.

ПРЕ ПОДНЕ.

Председава Његова Светост патријарх *Георгије Бранковић*.

Присутни су сви високопреосвештени епископи.

Његова Светост отвара седницу и позива перовођу да прочита записник прошле седнице.

Перовођа *М. Ђорђевић* чита записник.

Његова Светост. Да ли има који од г. г. посланика какву примедбу на записник?

Др. Л. Секулић допуњава записник тим, да је он предложио сабору да, ако се већ укине место П. бележника, то да се ипак овласти Саборски Одбор, да у случају потребе и сам може креирати поново то место.

С овом примедбом записник се оверовљава.

Др. Л. Секулић и *Ј. Воржанић* подносе молбе, које се упућују петиционом одбору.

Његова Светост саопштава поднеске, који

су стигли непосредно сабору.

Упућују се петиционом одбору.

Његова Светост позива стару депутацију посланика, да оде по Краљ. Повереника, који је вољан учинити сабору своје саопштење.

По прописаном церемонијалу дочекани Кр. Повереник *Бела Талијан од Визека*, чита на мађарском, а за тим даје своје секретару Павлу Јовановићу прочитати на српском језику саопштење, које смо донели већ у 27. бр. „Срп. Сиона“.

После овог саопштења —

Његова Светост прочитала је говор, који смо саопштили такођер у 27 бр. „Срп. Сиона“.

Кр. Повереник се удаљује уз прописани церемонијал из сабора.

Његова Светост уступа председништво потпредседнику Дру *Ђорђу Красојевићу* с разлога, јер ће се у исто време држати и седница Св. Архијерејског Синода.

Његова Светост и високопреосвештени епископи напуштају сабор и одлазе у седнице Св. Синода.

(После кратког одмора.)

Потпредседник *Др. Ђ. Красојевић*. Отвара седницу. Прелази се на дневни ред.

Прога *Јован Јеремич*. Славни саборе! Колика је љубав православнога Србина за св. православну веру и цркву, о томе историја казује веома много. Србин је ту љубав вековима сведочио, борећи се јуначки и истрајно за крст часни (*Гласови*: и слободу златну). Да, и слободу златну, ал' овде је реч сада о љубави Србиновој за св. Православље, која такођер није жалила, као што не ће никад жалити, ни највећих жртава Србинових, и која није ничим мање величанствена и значајна у животу Србинову од борбе за слободу златну. Та љубав Србинова потпуно је свесна, шта и колико Србин дугује св. вери и цркви својој православној; потпуно је свесна свога спасавања и од сада у св. вери и цркви тој.

На разне начине Србин изказује ту своју традиционалну, непроменљиву љубав. Србин даје израза тој љубави својој и у подизању као и украшавању св. храмова. Јер у св. храмовима својим Србин напаја душу побожношћу, снажи веру своју, крепи наду у Бога и лепшу будућност, челичи свој народни српски осећај, подиже високо свој српски понос, зато Србин радо и подиже и украшује св. храмове своје.

Србин воле све што је лепо, па хоће да су му и св. храмови лепо и украшени, јер и лепотом храмова својих хоће да се одужи светињи и спасоносности њиховој. Поносан је, ведрија је чела и радоснија срца Србин, кад му лепота побожне душе одјејајује у лепоти украшеног храма.

Но има један св. храм, највиша духовна кула у Митрополији нашој, а украшен није, као што би, према своје значају, украшен имао бити. Припада он целој Митрополији нашој, целом православном српском народу у Митрополији тој. Припада по постанку свом, по месту у којем је, по значају, који сваки Србин види у њему.

Не ћу причати о постанку његову, о мислима и побудама благоупокојенога митрополита *Ненадовића*, с којима га је оснивао. Наглашујем само, да је грађен прилозима целога српскога народа у Митрополији *Карловачкој*.

Од кад је, Богу на славу и народу српском на радост, подигнут, светињи његовој прилазе Срби из свију крајева Митрополије у нади, да ће и у спољашњој лепоти његовој наћи снаге, да их охрабри, да их поносом испуни. А колико се Срба, већ деценијама, враћа из тога св. храма разочараних, депримираних, ожалашћених, са његове спољашње неугледности! А какве ли се мисли тек туђину не рађају пред неугледношћу том, а у центру православне српске Митрополије *Карловачке*, у Сиону нам српском!

Под теретом и тугом те неугледности, тако рећи, цвили Св. Николајевски храм, саборна црква у *Карловцима*, којој данас имам ја срећу и част бити парохом. Саборну цркву у *Карловцима* треба оправити и украсити. То захтева углед наше Митрополије; то захтева достојанство нашег народа. Та потреба је прешна. Средстава за ту оправку можемо намакнути и сами, а биће помоћи и од стране кр. земаљске владе. Као што сам с надлежног места радосно дознао, кр. зем. влада је вољна притећи овоме подuzeћу обилном потпором у помоћ, а и у Св. Синоду наћи ће то подuzeће сусретљивост највећу.

Саборна црква *Карловачка* је данас парохијска. Средства моје црквене општине *Карловачке* сасвим су малена, да би се поред њих могло и смело и помишљати на оправку и украшавање њезино. Но и ако је саборна

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

www.црква Карловачка за данас парохијска, она је рег usum и митрополитска. Споразумом надлежних фактора тај дуализам могао би и престати, а по значају своме та би црква и требала да буде чисто митрополијска или митрополитска.

Но остављајући на страну правну страну власништва и поседа саборне цркве Карловачке, ја сам слободан, на основу и са разлога наглашенога фактичнога општемитрополијског и општенародног значаја њеног, да предложим славном сабору, да својом одлуком омогући генералну и достојну значаја тога оправку и украшење св. те цркве.

У ту сврху подносим као прешан предлог:

„Да славни сабор изволи одлуком својом вотирати за генералну оправку Св. Николајевске цркве у Карловцима 200.000 К. из Неприкосновеног Фонда, те упутити Саборски Одбор, да исплату ове своте у своје време дозначи код благајнице срп. нар. црквених фондова, а о својој одлуци да извести Св. Архијерејски Синод ради његова надлежна поступања“.

По пословнику имало би прешност овога предлога потпомоћи 15 чланова саборских. Но пошто на мојој овде страни немам за то довољан број другова, молим и осталу господу посланике, који су вољни прешност овога предлога потпомоћи, да својим устајањем то учине.

(Не устаје нико).

Потпредседник *Др. Ђ. Красојевић*. Пошто прешност овога предлога није потпомогнута, не прима се овај предлог као прешан, него ће се као обичан предлог, упутити петиционом одбору.

Узима се на знање.

М. Клицић у име одбора за прешне предлоге реферише о прешном предлогу *Дра Стеве Јовановића* у предмету бољег преуређења манастирске имовинске управе. Говори, како се решавањем тога питања бавили и наши стари сабори. Дакле питање сувишних расхода манастирских било је на дневном реду још 1790. г. на сабору у Темишвару. Ово је навео зато, да се види како већ изодавна калуђери не врше своју мисију. После тога, за митрополита *Стратимировића*, долази перијод времена у којем није било 37 год. сабора. Са сабором се срећемо тек 1864. и 65. год., а последица закључка ових сабора беше рескрипат од

1868. г., који већ о манастирима говори у §. 5. и §. 6. Касније је Сабор. Одбор позивом на саборско устројство издао т. зв. привремено манастирско устројство, које управитељи свагда најсавесније изигравају тако, да последње године донеше сви манастири укупно 8 К прихода. Говори да је и по другим црквама, нпр. у Буковини, било корупције, али се тамо стало на пут томе, па се треба и код нас да стане већ једном на пут. Одбор 15-рице донео је у томе погледу сабору овај предлог за одлуку, који је састављен под председништвом епископа *Гаврила Змејановића* и у присуству епископа *Митрофана Шевића*.

I. Пошто се из досадашњег начина управе манастирским иметком испоставило, да је врло незгодно да сваки манастир за себе води манипулацију, коју је контролирати врло тешко, то сабор проглашује сва манастирска имања као једну имовну заједницу у погледу манипулације те увађа за све манастире једноставност у управи иметка — и пошто су манастирска браства показала, да су неспремна за управу манастирским иметком у својој режији, што се види и из извештаја С. Одбора, то сабор сматра за потребно да се манастирска земља осим интервилана, винограда и воћњака, путем јавне дражбе издаје под закуп и упућује С. Одбор, да у том правцу ради, остављајући му на слободно расуђење, да ли код појединих манастира да изда манастирску земљу у парцелама или у целини, тим пре, јер досадашњи рад код појединих манастира у том правцу показао је повољан успех.

Сваки закупник манастирске земље уносиће уговорену закупнину у манастирски фонд дотичне епархије, у који ће се осим тога уносити и приходи од шума, винограда, воћњака, капитала, риболова, воденица и сви остали приходи сваког појединог манастира. Епархијска управа исплаћиваће из тих прихода све јавне порезе и прирезе и манастирске дугове као и трошкове за оправке и друге потребе, инвестиције и црквене прирезе; исто тако ће епархијска управа у оброцима — како то С. Одбор буде установио — издати манастирском братству оне своте, које су прорачуном утврђене као потреба за његово издржавање, — а крајем сваке године уносиће половину чистог прихода у клирикални, а другу половину у манастирски фонд.

С тога сабор позива С. Одбор да сходно овим начелима преустроји „Привремено Упутство за манастире“ од 5. септ. 1875. издано на темељу §§ 22 г.) и 30. Саб. Устројства и у смислу §. 19. тачке 4. Саб. Устројства од 1875. да састави и сабору поднесе предлог за штатут о управи и контроли манастирских добара.

II. Пошто пак има много случајева, који показују да су државни судови неупућени у наше автономне уредбе, а нарочито не познају она наша автономна уређења, која говоре о задуживању, оттерећивању и отуђивању манастирских, а и других нар.-цркв. добара, то сабор позива С. Одбор да пошаље представку кр. уг. министру правде и правосудном оделу хрв.-слав.-далм. зем. владе, да исти упуте подручне им судове, да у будуће респектују ова наша автономна уређења и да их о истима подробно обавесте.

В. Муачевић не усваја у целости предлог одборски, да се наиме на сав иметак спроведе закупни систем, јер ће то бити можда и немогуће, а и непрактично. Саб. Одбору треба одрешити руке и неограничити га само на једини тај закупни систем. У принципу прима тај предлог. Саб. Одбор по информацији свога стручњака треба да сам одређује и усваја управне системе, које се покажу практичнијима, а никако не треба једним само системом свезати руке томе Саб. Одбору.

Др. Б. Илић не прихваћа други део предлога одборског, који говори о продавању народног иметка. Предлаже да се упуте административни одбори, да спроведу ректификацију у gruntовницама, тако, да поред свакога заведеног у gruntовници непокретног манастирског комада стави још додаток, да је исто имање — имање срп. нар. фондова и фондација.

Прота *Милушин Јакшић* вели да је ова радња знатна реформа. Мотивацију предлога прима, јер и сам осећа велики недостатак наше цркве у том, што наши манастири не врше свој задатак као пре. Опште је уверење и у клиру, да манастири не врше свој задатак онако, као што треба и као што би се према историји њиховој могло очекивати. Али ако прима мотивацију овог предлога, не мисли да је овим нађен начин, како да се дође до цели. Овака реформа, која у неколико садржи у себи секуларизацију манастира не може се извести

без извесних фактора. Зато је против тога, да се ово питање сада решава. Оваку корениту реформу не може овај сабор извести. Питање је, не упуштамо ли се ми оваком реформом у једно питање, које мења манастирски живот. Ако изменимо управу манастира, нећемо ли изменити и хуманитарну страну њихову? Да могу те хуманитарне задатке вршити, морају манастири имати средстава. Ако им се та средства одузму, како ће манастири моћи вршити тај свој задатак? Научним разлозима доказује да овај предлог засеца у духовни живот манастира. И сам је за то, да се управа манастира удеси тако, како би се манастирска добра што боље употребила, али у извршењу ове реформе мора учествовати и св. Синод, тим пре, што ова реформа засеца у законодавни рад. Предлаже да се овај предлог као врло важан штампа и разда посланицима, па да се упуту и Синоду.

Др. Ж. Милединовић чуђи се овим нејасним појмовима М. Јакшића, који пре свега вели да је предлог овај тако рећи секуларизација. Секуларизација значи, да се нека добра намењују другом неком смеру, а не ономе, којему су досада служила.

Но то се овде овом реформом не тражи, и према томе, излази да ни М. Јакшић није на чисто са појмом секуларизације. Вели да предлог одборски иде баш контра секуларизацији, јер исти хоће, да се имање употреби на онај смер, којем је смеру намењено, а не на онај смер, на који се данас троши. М. Јакшић оставља све на добру вољу самих калуђера, али смо до сада видели, каква им је та добра воља. Исто тако нема смисла ову ствар упућивати на св. Синод, јер се овде не ради на духовној реорганизацији манастира. Синод би могао додуше нешто учинити, а то је да напише строжија дисциплинарна правила за монахе. Говори против предлога, да се даде одборски предлог штампати, јер се тиме иде на онемогућење остваравања тога предлога, а исто тако тај предлог није ни опсежан, а само се опсежни предлози по пословнику штампају. Што се тиче типика манастирских вели, да су их сами калуђери порушили. Овом реформом не одузима се и не онемогућава дарежљивост калуђерима. Могу они и поред тога бити дарежљиви, само треба да буду дарежљиви према ономе, према коме треба бити дарежљив,

WWW.UNILIB.RG
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

а не према онима, према којима су досада били дарезљиви. Усваја предлог одборски

Архимандрит *Др. Г. Летић*. Неки дан је већ донео своје мишљење у погледу управе манастирске, па и сам предлог. Потпуно се слаже са мотивацијама М. Јакшића, јер исте леже на основи резултата науке. Мора се гледати и да се живот манастирски унапреди, а не да се уназађује, а исто тако мора се имати додуше у виду и други успех, да у принашању новца за просвету нашу морају партиципирати и манастири. Он држи да ако Синод буде хтио духовну реорганизацију манастира на основу нових устава спровести, да ће то коштати силних средстава, које сабор неће моћи накнадити, ако се манастирима одузму добра. Овом предложеном реформом учинили би калуђере индолентнима, а и продуктивност ће њихова бити тиме онемогућена. И он сматра ову реформу за секуларизацију манастира. Говори о потребној реорганизацији манастира, која је нужна, а можда ће се одлуком светог Синода и спровести. У интересу тога, да се ствар ова добро проучи, то потпомаже предлог М. Јакшића још са овом допуном, да после штампања, и после прегледања те ствари у св. Синоду, сам Саб. Одбор поднесе идућем сабору у тој ствари свој предлог за одлуку. Пориче прешност ове реформе.

Др. Ж. Миладиновић. (Говори по пословнику). Предлаже да се расправа прекине и да се пређе на гласање.

По пословнику имају завршну реч предлагачи, зато они сада расправу и завршују.

Прота *М. Јакшић* одговара дру *Ж. Миладиновићу* и вели, да је ова реформа заиста нека врста секуларизације, што је и већина својом интерпретацијом тога појма очевидно признала. Брани своје прешашње становиште, јер макар да и у шк. фонд утиче новац од манастира, ипак ни то не одговара правима калуђера, који имају своје засебне хуманитарне хришћ. задатке. Упозорује на организацију манастира западне цркве, која је довољно у тим стварима конзеквентна, и која није одузела иметак манастирима, али је зато ипак завела друго нешто, што иде у корист просвети. Говори како би се то начело могло и код нас спровести, кад би се н. пр. основао женски манастир (*Др. Ј. Радивојевић-Вачић*: Само нам још то треба!) или друга каква ин-

ституција. Тим би се манастири ипак реорганизовали, а да им се не одузме имање из руку њихових, што сматра опет некоректним поступком.

М. Клицин брани становиште одборско, при донашању свога предлога. Дра Б. Илића предлог сматра као допуну одборског предлога јер исти не алтерира одборски предлог. Рефлектује на речи свију предговорника и вели да овај одборски предлог не иде на духов. реорганизацију манастира него се тим предлогом само на то иде, да се калуђери ослободе оних „житејских попеченија“ па да тако врше боље свој задатак. Исто тако није овај предлог ни секуларизација, а није ни нешто ново, јер је давање под закуп манастира већ и пре постојало. Говори против речи дра *Летића*, који се боји, да ће калуђери услед ове реформе бити индолентни. Није зато да калуђере одушевљавамо новцем као што хоће др. *Г. Летић*. Не стоји то, да ова ствар спада у делокруг Синода, јер то јасно говори § 28. рескрипта. Само би нам, вели, још требао, поред све невоље, још и женски манастир као што предлаже М. Јакшић. Остаје при предлогу одборском.

(После одмора.)

М. Клицин. Шк. Уредба §. 68. од 1872. год. прописује, да се што пре сачини миров. уредба за српске учитеље, што је сабор 1879. год. и учинио, но пошто је те године скинута на сабору та уредба са дневног реда, то је онда била иста стављена и 1892. год. на дневни ред и изабрат је за ту сврху одбор од 7 лица. Но та уредба све до данас није спроведена. Учители српски у Угарској, имају већ пензију из држ. учит. миров. фонда, у који морају уплаћивати. Међутим Троједнички учители немају никаквога фонда мировинскога. У име одбора 15-рице предлаже: „Нацрт мировинске уредбе да се упути Саб. Одбору, да поднесе будућем заседању саборском пошто се сабор у овом свом заседању не ће бавити законодавним пословима.

Пошто пак учители у Троједници немају осигурану мировину, а међутим може наступити случај, да пре него што се сагради мировинска уредба за њих, неки од њих постану неспособни за службу после 10 или више годишњег непрекидног службовања, то се овлашћује Саб. Одбор, да таквоме може из посто-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

јећег нар. цркв. учитељског мировинског фонда дати у место мировине годишњу припомоћ до 800 К. узевши у обзир број година службовања.

Прима се.

Потпредседник *Др. Ђ. Красојевић* позива Дра М. Михајловића, да реферише о притужбама неких општина против осуђења од стране политичких власти на сношење трошкова за присуствовање политичких власти код избора посланика за српски нар. цркв. сабор, као и о утицају тих власти на саме изборе.

Др. М. Михајловић реферише о прешном предлогу, који је поднио В. Муачевић у погледу општина Тење, Даља и Белог Брда, које морају да сnose трошкове, које је утрошила држ. полиција, дошавши протузаконито и непозвана на избор посланика за наш сабор у даљском срезу.

Пошто је кр. котарска област у Осеку осудила српске црквене општине у Тењи, Даљу и Белом Брду на сношење трошкова у своти од 144 К 80 п., које је тобоже иста област ради изванредних сигурносних мера приликом последњег избора посланика за српски народно-црквени сабор учинити морала;

пошто је кр. кот. област без повода и против воље бирача и црквених општина у изборну акцију ушла и гласом прилежеће одлуке место одређених опћинских чиновника за присуствовање свог предстојника без икакве потребе изашиљала, то сматрајућу овај поступак кр. кот. области у уставној држави јединственим, част ми је високом сабору поднети предлог за одлуку:

Да би високи сабор овај беспримерни случај високој кр. земаљској влади безодвлачно до знања ставити и исту замолити изволео, да заштити поменуте црквене општине против оваких самовоља кр. котарске области.

Др. М. Михајловић реферише о парници манастира Ходоша и ревиндикацији његовој. Одбор је проучио све списе у тој ствари, које је поднео Саб. Одбор, а затражио је мишљење нар. фишкала дра Полита у тој ствари, који је дао своје мњење и још хрпу аката у тој ствари. *Др. Полит* је тврдио да би потезање те парнице било штетно по нас, што би тиме подстакли Румуне да траже и друге наше манастире, а држи да би та парница и рђаво испала по Србе

Исти др. Полит је предложио да сама

епарх. власт, која је већ потегла ту парницу у случају да ју изгуби, сама плати парничне трошкове, на што одбор није пристао и за то предлаже сабору, да се Саб. Одбору наложи, да скупи све податке у тој ствари, а трошак парнице да сноси манастирски фонд, а не епарх. власти. Мора се замолити министар Сел, да допусти да један изасланик Саб. Одбора смије прибирати потребне податке за ову ствар у Пештанској архиви. Замолиће се, да се смеју податци тражити и у ратној архиви у Бечу. Ову ствар у погледу ревиндикације морао би заступати и епископат, који би у тој ствари требао да иде *in corpore* пред Њ. Величанство. Он је са приватне стране чуо, да је и епископат вољан то учинити.

Ставља у име одбора предлог: „Да се Саб. Одбору стави у дужност, да набави из архиве земаљске у Пешти и ратне архиве у Бечу нужне податке и тада, на основу тих и осталих података, да може подићи процес ради ревиндикације манастира Ходоша. Нужни издатци и трошкови имају се покрити из фондова манастирског.

Прима се.

Др. Ж. Миладиновић ставља упит на високо председништво: да ли су стари чланови Школског Савета обавештени о неповерењу које им је овде у сабору јавно изречено?

Потпредседник *Др. Ђ. Красојевић* јавља да није, јер није ни донесен закључак да се о том обавесте дотичници, али ако то сабор жели, биће обавештени (*Желимо*).

Пошто сабор изјављује да жели, да се то учини, учиниће се.

Узима се одговор потпредседника на знање.

Др. Ж. Миладиновић ставља упит на високо председништво даље: шта је са штампањем извештаја МЦСавета?

Потпредседник *Др. Ђ. Красојевић* одговара, да се није могао штампати пошто није никако ни поднесен. Сећа се, да је Његова Светост изјавила да ће се штампати чим се предложи. Високо председништво биће обавештено о овом упиту, те пожурено да узнастоји, да буде што пре поднесен и штампан.

Др. Ж. Миладиновић узима одговор овај на знање, али ако тај извештај не би стигао док још траје саборско заседање, придржава себи право, да поднесе свој предлог у том погледу.

Одговор потпредседника узима се на знање.

Потпредседник *Др. Ђ. Красојевић* закључује у 1 сахат после подне седницу и заказује идућу седницу за 4 сахата после подне, са продужењем истакнутог већ дневнога реда и то о верификацији.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Школски Савет) одржао је своју седницу, место у четвртак у петак, дана 13. септембра о. г., под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија Бранковића*. Присутни су били чланови: г. г. *Никола Ђ. Вукчевић*, *Теофило Димић*, *Др. Александар ил. Рокнић*, *Душан Стојишић* и *Светозар Прибићевић*.

(Седнице Архиепископских епархијских власти.) одржане су под председништвом Његове Светости преузвишеног господина патријарха *Георгија Бранковића*, и то: седница Административног Одбора 9. септембра, седница Конзисторије 10. септембра, а седница Епархијског Школског Одбора 12. септембра (после подне.).

(Радња Архиепископских епархијских власти.)
I. Административни Одбор у седници својој држаној 7. (20.) августа о. г. под председништвом Његове Светости преузвишенога господина патријарха *Георгија Бранковића*, решио је, осим других, и ове предмете: — Известиће се црквена општина у Маркушици, да је кр. земаљска влада за богоштовље и наставу одобрила из земаљских средстава 4100 К за поправак парохијске цркве тамошње, дочим оправку парохијског дома има црквена општина из својих средстава извести. — Пожурена је црквена општина у Карловцима, да у предмету молбе своје за подарење земаљске припомоћи у сврху израде техничке предрадње за рештаурацију и украшење Карловачке саборне цркве извештај свој поднесе. — Известиће се црквена општина у Бингули, да је кр. зем. влада издала налог кр. порезном уреду у Илоку, да се истој општини исплати 500 К у име земаљске припомоћи за набаву нових звона. — Публикована је одлука Саборског Одбора у предмету активног и пасивног изборног права оних лица, која су ради каквог било у раној младости или касније почињеног злочина осуђена била, али су им казнене последице државним законом опрштене. — Публи-

кована је одлука Саборског Одбора у предмету плаћања 5% затезне камате на неуплаћене прописане прилоге, које чланови општег мировинског свештеничко-удовичког фонда на основу 8. §. мировинске уредбе уплаћивати имају. — Поводом тим, да је парохијско звање при Св. Богородичној цркви у Земуну закључком тамошњег црквеног одбора одбијено са својим потраживањем, да црквена општина у новоназиданом парохијском дому набави нужни писарнички намештај за канцеларију парох. звања, а пошто канцеларија са архивом парох. звања није приватна својина дотичног пароха, већ се има сматрати као инвестиција црквене општине, те ју је с тога црквена општина дужна са намештајем и осталим писаћим прибором и реквизитима снабдети, решено је дотични закључак укинути и цркв. општину у Земуну позвати, да за канцеларију парох. звања дотичне цркве нужни намештај и прибор набавити не пропусти. — Уток пароха у Кленку јереја *Антонија Апостоловића* против овоодборског решења, којим је одбијена његова молба да се тамошња парохија из IV. у III. разред повиси. — У црквеној општини у Балајници одређен је нов избор односно организација целокупне црквене скупштине, а као овоодборски изасланик при организацији тој одређен је члан овога одбора *Панта Барјактаровић*. — С обзиром на §. 40. сл. д. II. Прев. Кр. Решкрипта, у коме је јасно истакнут одношај црквеног одбора према црквеним послужитељима и обратно, који одношај не дозвољава члану црквеног одбора послужитељске дужности вршити, — наложено је цркв. одбору у Кл. да Ђ. Ј. позове на изјаву, које од та два места (одборничко или црквењачко) задржати жели, те према учињеној изјави да има одбор даље поступати. — Одобрен је закључак цркв. скупштине у Мирковци у предмету оправке тамошњег парохијског дома. — Дозвољено је црквеној општини у Огару, да у сврху градње новог парохијског дома може подићи ануитетни зајам од 3000 К. — Одобрени су рачуни цркв. општински цркв. општине у Ашањи за г. 1901., црквени у Бршадину за г. 1900; у Визићу за г. 1895; у Габошу црквени за г. 1897; у Грку за 1893—1897; у Дивошу за г. 1895—1901; у Земуну разни рачуни за г. 1894; у Огару црквени и парохијални за г. 1901; у Орочићу за г. 1899, — 1901; у Осеку црквено-општински за г. 1896 и 1897; у Прхову црквени за г. 1900 и 1901; у Путићу и Шимуновци за г. 1901. — Извештај о рачуну и стању епархијског фонда концем месеца јуна о. г. узет је на знање. — Поступиће се по наредби Саборског Одбора, којом се обуставља, до

WWW.UNILIB
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

даље⁵ расположења, оврха против подручних цркв. општина ради дужних саборских трошкова и веро-законског приноса. — Узет је на знање извештај надлежног протопрезвитера о разрешењу црквене скупштине и одбора у Тењи и о постављању тамо управног одбора од 8 лица.

(Премештаји.) Решењем Архиепископске Конвисторије премештени су: досадањи администратор парохије у Маркушици јереј Добривој Миковић за администратора парохије у Миклушевци, а досадањи тамо администратор парохије јеромонах Кипријан Грујић за администратора парохије у Маркушици.

(Матица Српска.) У главној скупштини Матице Српске, одржаној у прошли четвртак, изабран је за председника Матице поново г. *Антоније Хаџић*, за потпредседника г. *Павле Гостовић*.

(Нови чланови Књижевног Одељења Матице Српске.) Главна скупштина Матице Српске, одржана у прешли четвртак у Новом Саду, изабрала је за чланове Књижевног Одељења професоре Богословије Карловачке г. архимандрита *Дра Гворајија Летића* и г. протосињела *Илариона Зеремског*.

(Резолуција народног збора.) Поводом познатих Загребачких догађаја одржан је прошлога четвртка у Новом Саду збор Срба из Угарске и Троједнице. Збору је претходило позивање Св. Духа у Св. Николајевском храму Новосадском, под начелством високопреосвештеног г. епископа *Митрофана Шевића*. По свршеном богослужењу том извишао је високопреосвештени г. епископ из храма у порту, те је, уз бурно клицање на хиљаде купљеног народа, благосиљао га часним крстом и шкropио освећеном вођом са босиљка. После тога је отпочело конституисање збора, те за председнике беху изабрани окружни протспрезвитер Новосадски г. *Милан Ђурић* и г. *Др. Ђорђе Красојевић*, а за тим остало зборско часништво.

Известилац зборске резолуције г. *Др. Ђура Вукичевић*, после уводног говора, предложио је, а збор је прихватио ову резолуцију:

I.

Збор овај изриче овоје највеће огорчење и гнушање над оним Хрватима насилницима, који су договорно и унапред смишљено, напали дивљачки на личну слободу и сигурност имања Срба становника Загреба главног града Хрватске и Славоније, — 18. 19. 20. и 21. августа о. г., на поругу XX. века и на понижење угледа правне и модерне државе. Тиме су осрамотили хрватски народ пред целим образованим светом, а тешко повредили при-

родне везе, што их везују са једнокрвним народом српским.

II.

Збор овај осуђује земаљску управу Хрватске и Славоније, што је не само сузбијала праведне тежње српског народа, него и кроз читав низ година одуговлачила, на штету равноправности, законито решење чак и оних захтева, које је и сама признавала у сабору за праведне. А нису увек строго вршена ни законом ујемчена права српског народа. И само та очевидна запостављеност српског народа у Хрватској и Славонији могла је и створити у хрватских насилника мисао, да ни овакав вандализам, какав је у истину против Срба извршен, неће ни са које стране наићи на отпор.

III.

Збор овај изриче неповерење земаљској влади и управи града Загреба, које су помогле својим држањем, да је разуздана анархија беснела пуна 4 дана и 3 ноћи, те газила личну слободу, палила рушила и отимала имање Срба становника, не штедећи ни саму цркву и школу, у средини града земаљскога, у средишту интелигенције, у средишту политичке и војничке силе земаљске. Поред остале тешке одговорности земаљску владу и управу града Загреба терети и сва материјална штета, коју су тамошњи Срби претрпели.

IV.

Збор овај тражи да ће одговорне власти дати потпуно задовољење дубоко увређеном осећају српског народа. Очекује да се земаљска влада и управа града Загреба преда у руке људима, који су и вољни и кадри одржати мир и ред, личну и имовну сигурност у земљи и заштитити нападнути културни и имовни опстанак и безбедност српског народа у Хрватској и Славонији. Без те би заштите српски народ у Хрватској и Славонији био присиљен приликама, да уставним путем — а у смислу праве слободе свију народа — затражи другу државо-правну основу, која би му обезбедила његов народни и имовни опстанак.

V.

Збор овај позива све непристрасне и домољубиве заступнике угарског и хрватско-славонског сабора, а нарочито Србе, да пораде на томе, да се у свима саборима круне св. Стевана даде задовољштина српском народу, а оштећеним Србима у Загребу, потпуна имовна одштета.

VI.

Збор овај бира одбор, који ће ову одлуку подастрети свима уставним факторима, наиме: Не-

говом Величанству краљу, високој угарској влади и влади Хрватске и Славоније, а исто тако и сабору Угарске као и сабору Хрватске и Славоније.

Књижевне вести.

ПОЗИВ НА УПИС

на једанаесто коло књига
СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ

Навршило се десет година живота и рада Српске Књижевне Задруге. За ово време опремљено је међу српске читаоце десет кола редовних Задругиних издања, у садашњем одабраних и лепо спремљених књига, које су штампане у више од пола милиона примерака.

Српски народ је умео лепо схватити задатак своје Књижевне Задруге, и свесрдно је прихватио Задругине књиге, тако да се за кратко време Задругина рада унетостручи број у коме се до појаве Задругине штампала и ширила српска књига, и Задругина се издања данас редовно жељно траже и радо читају и тамо где је иначе ретко и допирала српска књига.

Управа Српске Књижевне Задруге, судећи по досадашњем лепом одзиву на који су Задругина издања наилазила у српских читалаца, с правом очекује да ће тај одзив бити све бољи и бољи, и у тој нади отвара упис и на једанаесто редовно коло Задругиних књига, у коме ће бити ови списи:

1. Скупљени драмати Ј. С. Поповића св. 1;
2. Јоакима Вујића „Путешествовање по Србији“, свеска II, с картом ондашње Србије и са сликама;
3. „Причања Вука Дојчевића“ скупио и сложио Ст. М. Љубиша, свеска II;
4. „Приповетке Ђ. Јакшића“, свеска I;
5. „Ускок“, роман С. Матавуља;
6. „Тарас Бубља“, приповетка Н. В. Гогоља, у преводу Милована Ђ. Глишића; и
7. „Порекло и постанак народа“, од В. Бецхота, у преводу др. Драг. Мијушковића.

Моле се скупљачи претплате и повереници Задругини да што пре отпочну прикупљати претплату и чланске улоге за ово коло, и покупењени новац шаљу Задругиној благајници, како би редовно притицање новца у Задругину благајницу олакшало тачност и брзину свега управина рада, а нарочито убрзало спремање Задругиних издања.

Улози су задругарски: за добротворе, који плаћају једном за свагда, најмање 150 динара или круна; за осниваче 10 динара или круна, и за улагаче 6 динара или круна. Добротворски се улог може уплатити и у три рока (по 50 динара или круна), најдаље за три године. Она лица, која би кога покојника уписала за добротвора, могу, по својој вољи, или примити једном

за свагда само сва ранија кола Задругиних издања, или одредити коју школу или другу просветну установу, да се њој шаљу кола која унапред буду излазила.

Управа сматра за дужност поменути задругарима и то, да оснивачки улог свакоме који га редовно плаћа за двадесет година доноси после тога сва добротворска права.

Улагачки улог од шест динара или круна једва достиже за подмирење трошкова око појединих кола; зато управа Задругина моли поверенике и пријатеље Задругине да се нарочито заузму за купљење чланова добротвора и оснивача, не замерујући при том ни купљење улагача, јер је Српској Књижевној Задрузи главни задатак: и да изда што више и што бољих књига, или и да их рашири међу што већи број читалаца.

У Задругиним магацима има још свих досадашњих редовних кола Задругиних, која стоје на расположењу пријатељима ваљаних српских књига. Исто се тако могу куповати и оне књиге Забавника које још нису распродане. Кад управа буде одлучила штампати коју нову књигу Забавника, објавиће се претплатницима, који ће тада полагати претплату. Досадашњим књигама Забавника и осталим Задругиним издањима, као и појединим редовним колима и засебним свескама из њих утврђена је продајна цена у списку Задругиних књига а и на корицама тих издања. Али да би се оним пријатељима српске књиге, који било из којих узрока нису могли до сад узети које од Задругиних издања, помогло да накнадно дођу до њих по повољнију цену, управа је одлучила да попусти од утврђене цене свакоме купцу који од једном узме Задругиних књига: преко 100 динара 40% од 80—100 динара 30%, од 60—80 дин. 25%, од 40—60 дин. 20%.

Претплата се из Хрватске, Славоније Далмације, Босне и Херцеговине шаље или право у Београд управи или г. Милу Маравићу, штампару у Загребу (Duga ulica br. 8.); а претплата из Срема, Баната, Бачке и остале Угарске шаље се или право Задругиној благајници у Београд или Српској Манастирској Штампарији у Сремским Карловцима. За обавештења могу се обраћати и комисионару Задругину, г. Николи Кукићу, у Загребу (Šenoja ulica br. 1).

Још од постанка свога Српска Књижевна Задруга даје редовно својим читаоцима готово два пута онолико колико им је дужна дети, по правилима својим. Стога се управа и нада да ће њен позив и на једанаесто коло Задругиних књига наћи у свима редовима нашега народа досадашњу свесрдну и дубоку предусретљивост, а још многобројнији одзив.

УПРАВА
Српске Књижевне Задруге.

ЛИТУРГИКА

ЗА

ПРАВОСЛАВНЕ УЧЕНИКЕ ОСНОВНИХ ШКОЛА

САСТАВИО

БОРА МИЛИЋ, учитељ новосадски.

Друго умножено издање.

Ова је књига ушла у штампу и идуће недеље биће готова. Исту књигу одобрио је св. Архијерејски Синод. С тога молимо да се поручбине шаљу на потписану штампарију. Цена је књизи 50 потура. Књижарима, школским одборима и г.г. учитељима, дајемо уобичајени књижарски попуст.

Српска Манастирска Штампарија
у Ср. Карловцима.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

К. 496./374. из 1902.

132 1—3

СТЕЧАЈ.

Отвара се стечај на парохије 6. разреда у Арадгају, у Кечи и у Канаку.

Молитељи нека поднесу прописно инструксане молбе своје надлежним путем овој конзисторији до 20. октобра (2. новембра) 1902. год.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Темишвару 20. августа (2. септ.) 1902.

Председништво.

Број 901, 902 и 885. К. 444, 447 и 498 — ех 1902.

СТЕЧАЈ

123 3—3

исписује се на парохију у Ловској IV. и Гор. Миољцу VI. разреда и мјесто парохијског помоћника у Пакрацу са платом од 1600 круна са роком до 16. (29.) септембра 1902.

Молитељи имају своје прописно обложене молбенице надлежним путем до горњег рока потписаној конзисторији поднети.

Из сједнице православне српске епархијске конзисторије у Пакрацу 20. августа (2. септембра) 1902. држане.

Мирон с. р.
Епископ.

К. 477/359. 1902.

129 2—3

СТЕЧАЈ

На два упражњена места у стипендијској заклади Петра Божића са стипендијом од годишњих 300 кр. овим се расписује стечај.

На ту стипендију могу компетовати Срби источно-православне вере, припадници епархије Темишварске, који се уче у српској великој гимназији Карловачкој, на којој академији, или на којем универзитету.

Првенство имају рођаци оснивачеви, ако су источно-православне вере.

Са потребним сведоџбама о свршеним наукама, и о имовном и здравственом стању, као и са крштеним листом молиоца снабдевене молбенице ваља поднети епархијској конзисторији Темишварској до 17/30. септембра о. г.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Темишвару 20. авг. (2. септ.) 1902.

Председништво.

Бр. Е.К. 272. ех 1902.

130 2—3

СТЕЧАЈ

Ради сталног попуњења упражњених парохија: 1.) III. класе у Бојни, у протопрезвитерату кириноглинском, 2.) II. класе у Првој Љубини, 3.) I. класе у Јураковцу, 4.) III. класе у Шаканлијама, 5.) III. класе у Слабињи, и 6.) III. класе у Уштици — свијех пет у протопрезвитерату костајничком — расписује се овим стечај.

Рок компетовању оставља се до 19. септембра (2. октобра) 1902.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, држане у Пашком, 25. јула (7. августа) 1902.

Михаило
Епископ.

СТЕЧАЈ.

122 3—3

На упражњено учитељско место четвороразредне мешовите основне школе у Ланчугу (Баранџа) овим се расписује стечај са следећом платом:

1.) 220 круна као припомоћ из епарх. фонда.

2.) 18 мерова жита.

3.) 18 мерова кукуруза.

4.) 3 хвата тврдых дрва, одакле је дужан школу грејати.

5.) 104 круне у готовом новцу од општине

6.) 20 круна за повторну школу од полит. општине.

7.) 10 круна за перовођство и рачуновођство.

8.) 3200 \square хвати ораће земље, ливаде и сенокоса на које учитељ плаћа порезу.

9.) Од укупа и венчанице по 80 филира где буде позван.

Дужности учитеља прописане школ. уредбом Рок стечаја траја до 29. септембра када ће се и избор обавити.

Молбенице ваља слати на потписано председништво а првенство имају мушки оспособљени учитељи.

У Ланчугу (Lancsuk Baranya m.) 25. авг. 1902.

Ђукић Ђука
председник.

Бр. К. 64 зап. ех 1902.

124 3—3

СТЕЧАЈ

на парохију VI. разреда у Бати са сесијом у натури и прописним парох. домом. Компетенти имају своје прописано инструисане молбенице надлежним путем овој конзисторији до 1. (14.) окт. о. г. поднети.

Из седнице епарх. конзисторије будимске, држане у Бпешти (I. Döbrentey u. 14) 16. (29.) јула 1902. Конзисторија будимска.

НАТЈЕЧАЈ

127 3—3

Српска православна црквено-школска општина у Јасеновцу расписује натјечај на упражњено учитељско мјесто у својој основној школи.

Компетенти морају бити Срби православне вјере а уз то оспособљени за учитеље на основним школама.

Дужност је учитељу у прописаним за основну школу предметима у сва четири разреда дјецу учити, неђељом и празником у цркви појати на свима богослужењима, дјецу појању учити, као и с дјецом каталог држати сваке неђеље и празника од 9—10 сахата.

Осим тога има вршити дужност перовође у црквеној скупштини, црквеном и школ. одбору.

Плата је учитељу 1000 К годишње, стан у нарави, врт 6 хвата дрва и по 1 К кад се позове на сировод, а евентуално и више.

Рок компетовању 26. септембар 1902. по ст. календару.

Јасеновац на Сави, 26. августа 1902.

Срп. прав. црквено-школска општина.

СТЕЧАЈ.

128 3—3

Решењем Е. Ш. Одбора Бачког бр. 1604/358 ех 1902. и закључком м. ш. одбора од 25. VIII. т. г. овим се поново отвара стечај на упражњено учитељско место у црквеној општини старо-стапарској — епархији Бачкој. — Са овим учитељским местом скопчана је плата годишња од 900 круна (девет стотина) и 140 (стотр-десет) круна у име стана и огрева; осим тога законом и наредбама прописани петогодишњи доплатак од 100 круна који може достићи највећу своту од 500 круна. — Осим „Школском Уредбом од 1872. год.“ прописаних дужности, изабраном учитељу спадаће у дужност да од Благовести до Кретов-дана — кад на њега ред дође — појачку дужност врши на стапарској подицкој капели. Рок стечају је до 12 октобра во старом календару.

У Ст. Стапару 27. августа 1902. год.

Бошко Моштић
перовођа.

Сима Буњевчев
председник м. школ. одбора.

Бр. 2564 ех 1902.

125 3—3

СТЕЧАЈ.

Овијем се споразумно са Епархијским одсјецима испишује „стечај“ на мјесто конзисторијалног биљешника код Епархијске управе у Плашком са платом од 1200 К годишње.

Дужности с тим мјестом скопчане прописане су чл. XXVI., XXX., XXXIII. и XXXIV. приврем. уређења Епархија од 28 маја 1871.

Компетовати могу сви православни Срби, непорочни, који су свршили гимназију (са матуrom) и богословију, а од свештеника они, који не стоје под каквом канонском забраном или дисциплинарном казном, односно њеним пошљедицама (види §§. 83. и д., на § 90. дисциплин. правила за правосл. српско свештенство у опсегу правосл. српске митрополије Карловачке од 29. марта 1899. год.)

Код једнаке квалификације имаће предност они, који узмогну доказати овоодносну праксу.

Рок компетовању до 18. септембра 1902. (по стар. кал.) на потписанога.

У Плашком, 22. августа 1902.

М и х а и л њ
Епископ.

СТЕЧАЈ.

121 3—3

Смрћу Светозара Белеслијиног остало је упражњено учитељско место, на срп. вероиспов. школи у Ђали, на које се овим стечај отвара.

Плата је у готовом новцу 800 К у име паушала 10 К у име перовођства и рачуноводства 80 К; поставиће се најпре привремено, и ако способност покаже и стално; од укопа кад позван буде 1 К пристојан стан са другим одајама; уз стан башта од 400⁰ два ланца ораће земље, на коју учитељ порезе плаћа и потребан огрев у слами.

Осим законом прописаних дужности учитељских за школу и цркву, обвезан је учитељ једну певницу појањем држати и децу у појању обучавати.

Школске разреде приделиће месни школски Одбор.

Рок овом стечају траје од првог увршења у „Српском Сиону“ на четири недеље.

Само потпуно оспособљена лица могу компетовати.

Из седнице школ. одбора у Ђали дана 19. августа 1902 г. држане.

В. Ајвас

Петар Маринковић

пр. учит. перовођа

парох и пред. школ. одбора

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ДРУГИ ОГЛАСИ

ОБЈАВА.

Препоручујем своје богато стовариште срп. прав. црквених утвари и то: светлих и црних одежда, неба, литија, барјака, полијелеја, крстова, путира, кадионица, пјетохљебница, бивота, рипида, целиваћих и свечарских икона; руских икона у разним врстама, историјских слика, свештеничког одеда и т. д. Ко имаде потребе од ових ствари, нека изволи јавити, па ћу му послати свој

❁ ❁ **ИЛУСТРОВАНИ ЦЕНОВНИК У КРСТОПЛЕТУ БЕСПЛАТНО.** ❁ ❁

На захтевање шаљем обавештаје и различите мустре, а код већих послова — на позив — поднашам на углед сваковрсне мустре, робу, цртеже, предрачуна и избор лично, о своме трошку, без да је дотични обвезан да трговину учини.

С поштовањем

НИКОЛА ИВКОВИЋ

у Новом Саду, Дунавска улица.

19-20 19

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

➔ **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,** ➔

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 8 провиђена и зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 408 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

19— ех 1902. Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миланарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миланарском медаљом.

„Српски Слом“ излази сваке недеље на целом татаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламацје шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Слота“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеви плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.